

Norm for informasjonssikkerhet i helsesektoren	Utgitt med støtte av:
Fjernaksess for vedlikehold og oppdateringer mellom leverandør og helsevirksomhet	Støttedokument Faktaark nr 36 Versjon: 2.0 Dato: 03.12.2009

Målgruppe Dette faktaarket er spesielt relevant for:	☒ Leverandør ☒ IKT-ansvarlig ☐ Forsker ☐ Prosjektleder	☒ Sikkerhetsleder / sikkerhetskoordinator ☒ Virksomhetens leder/ledelse ☐ Forskningsansvarlig	☐ Medarbeider/ansatt ☒ Databehandler ☐ Personvernombud
Ansvar	Virksomhetens ledelse har ansvaret for å forsikre seg om at oppkobling av fjernaksess fra leverandører ivaretar konfidensialitet, integritet, tilgjengelighet og kvalitet.		
Gjennomføring	Gjennomføres før oppkobling av fjernaksess og som en løpende aktivitet ved bruk av fjernaksess.		
Formål	Hindre uautorisert bruk og ivareta integritet og konfidensialitet for helse- og personopplysninger ifm. fjernaksess. Sørge for å ha tilstrekkelig skille mellom leverandørens supportnettverk og øvrige tekniske løsninger, og sikre tilstrekkelig sikkerhet ved tilkobling og overføring.		
Omfang	Alltid når fjernaksess skal etableres og under bruk.		
Hjemmel	• Personopplysningsforskriften § 2-10 Fysisk sikring, § 2-11 Sikring av konfidensialitet, § 2-12 Sikring av tilgjengelighet, § 2-13 Sikring av integritet • Helseregisterloven § 16 Sikring av konfidensialitet, integritet, kvalitet og tilgjengelighet • Helsepersonelloven § 25, opplysninger til samarbeidende personell.		
Referanser	• Norm for informasjonssikkerhet i helsesektoren, pkt. 4.4, 5.2 og 5.8.3 • Veileder for fjernaksess for vedlikehold og oppdateringer fra leverandør til helsevirksomhet • Faktaark 15 – Hendelsesregistrering (logging) og oppfølging • Faktaark 7 – Risikovurderinger • Rammeverk for autentisering og uavviselighet i elektronisk kommunikasjon med og i offentlig sektor, april 2008		

Definisjon

Med ”fjernaksess” menes i dette dokumentet ekstern tilgang fra leverandør til helsevirksomhet via kommunikasjonslinje for å utføre vedlikehold og oppdateringer av IKT-løsninger.

Nr.	Aktivitet/Beskrivelse
1.	Prinsipper for fjernaksess - Prinsipper for fjernaksess må være forankret i virksomhetens styringssystem for informasjonssikkerhet - Virksomheten bør etablere en enhetlig løsning for fjernaksess ifm sensitive personopplysninger og ikke mange fragmenterte for enkelte leverandører - Leverandør kan inngå avtale med Norsk Helsenett for fjernaksess til virksomheten. Alle som benytter helsenettet må avklare løsningen med Norsk Helsenett - Det skal i størst mulig grad benyttes tekniske tiltak som utstyr og programvare. Det er ikke tilstrekkelig med bare skriftlige rutiner som viser ansvar og arbeidsoppgaver - På forhånd skal det gjennomføres en risikovurdering av de løsninger som skal etableres - All tilgang til virksomhetens systemer gjennom fjernaksess, skal kun skje etter en særskilt tillatelse, fra leverandørens adskilte supportnettverk og med individuell pålogging for leverandørens personell - Etter en risikovurdering, og hvis det er i samsvar med formålet med fjernaksess, kan det unntaksvis legges opp til løsninger som ikke krever manuelle operasjoner for å åpne opp tilgangen til fjernaksess (se Veileder for fjernaksess for vedlikehold og oppdateringer mellom leverandør og helsevirksomhet) - Alle aktiviteter skal hendelsesregistreres. Leverandør skal dokumentere hva som er utført i

Nr.	Aktivitet/Beskrivelse
	virksomheten. Hendelsesregistre kan være både elektroniske og manuelle
2.	Før fjernaksess etableres - Det skal gjennomføres en behovskartlegging for hvert nytt eller endret leverandørforhold med mål å fastsette: a) Det faglige formålet med oppkoblingen og viktigheten for organisasjonen b) Hvilke system eller registre det skal gis tilgang til c) Hvilken teknisk løsning oppkoblingen baseres på: terminalserver, klient, databaseverktøy, WEB, osv d) TCP/IP nettadresser og port numre som skal anvendes e) Behov for tilgang for å lese, skrive og opp/nedlastning av helse- og personopplysninger, og hvordan dette skal administreres og dokumenteres f) Tilgang med administratorrettigheter på operativsystem, database eller fagapplikasjon g) Skille mellom leverandørens supportnettverk og utstyr i forhold til leverandørens øvrige tekniske løsning, personell og Internett-tilganger og -tjenester h) Bruk av fjernkontroll (ta over skjerm, tastatur og datamus) som skal initieres fra virksomheten - Det skal gjennomføres en risikovurdering med basis i virksomhetens nivå for akseptabel risiko - Ut fra risikovurderingen må virksomheten fastsette følgende: a) Om fjernaksess skal benyttes og om den skal benyttes på den aktuelle løsningen b) Hvilket nivå tilgangen skal skje på i forhold til operativsystem, database med mer c) Bruk av predefinert utstyr for aksess til fjernaksesløsningen d) Tilgang til deler av registre med helse- og personopplysninger og typen av tilgang i forhold til: lese, skrive, opp- og nedlastning e) Bruk av opp- og nedlastning av tekniske rettinger i programmer og konfigurasjonsparametere f) Krav til leverandørens nettverk og utstyr g) Oppkobling og bruk av verktøy for fjernadministrasjon skal i hovedsak initieres fra virksomheten som en aktiv handling h) Krav til separasjon mellom leverandørens nettverk- og utstyr og øvrig personell som ikke har noe med supporten å gjøre samt leverandørens tilgang til Internett-tjenester i) Behov for koordinering mellom flere leverandører før løsningen etableres j) Hvilke rutiner og avtaler som må være på plass ut fra øvrige krav i virksomhetens styringssystem for informasjonssikkerhet
3.	Valg og etablering av teknisk løsning Den tekniske løsningen skal inneholde følgende elementer: - Den ytre termineringen bør skje gjennom en brannmur og i en egen DMZ-sone for fjernaksess - Kun forhåndsgodkjent og eksplisitt definert trafikk, som reguleres av brannmuren, tillates - For tilkoblingssikkerhet skal det benyttes Nivå 4 for autentisering med bruk av engangspassord eller tilsvarende og i tillegg individuell pålogging - Om det foreligger et faglig behov for at leverandøren flytter helse- og personopplysninger til leverandørens sikre nettverksområder skal det føres kontroll med hva som overføres og sikring hos leverandør. Kontrollen kan gjøres dels ved hendelsesregistrering og dels ved skriftlige rutiner og rapportering - All ekstern kommunikasjon med helse- og personopplysninger skal krypteres iht gjeldende krav - Det skal være løsninger for å hindre ondsinnet programvare hos leverandøren - Følgende skal hendelsesregistreres: a) Aksepterte og forkastede oppkoblinger til den ytre termineringen (brannmur og DMZ) b) Den aktuelle autentisering c) Pålogging på servere, databaser og ulike fagsystemer d) Flytting av helse- og personopplysninger til leverandørens sikre nettverksområder e) Tilgang til helse- og personopplysninger (se Veileder for fjernaksess for vedlikehold og oppdateringer mellom leverandør og helsevirksomhet) - Det skal sikres med tekniske tiltak at leverandørens arbeidsstasjon ikke er tilkoblet andre nettverk når det gjennomføres tilkobling til virksomhetens nettverk

Nr.	Aktivitet/Beskrivelse
4.	Avtale Følgende dokumentasjon skal være på plass før tilgang til fjernaksess gis: - Signert taushetserklæring med henblikk på tilgang til helse- og personopplysninger. Leverandøren oppbevarer disse for eget personell. Se Normen vedrørende taushetsplikt for ansatte - Lest og akseptert sikkerhetsinstruks - Tilknytningsavtale i hvert enkelt tilfelle med varighet. I avtalen skal det være en passus med konsekvenser og sanksjoner ved mislighold og leverandørens plikt til å etterleve Normen - Rutine for tilkobling, herunder tildeling av engangspassord og overvåking - Rutine for gjennomgang av hendelsesregistre - Rutiner for fjerning av tilgang når avtalen opphører - Rutine for behandling og sletting av helse- og personopplysninger som er flyttet til leverandørens sikre nettverksområder - Andre tekniske og administrative rutiner som styringssystemet krever eller som risikovurderingen påpeker
5.	Oppfølging av leverandør - Avviksbehandling skal skje fortløpende. Avvik som har betydning for virksomheten skal rapporteres fortløpende - Leverandøren skal minimum årlig rapportere bruk og hendelser samt dokumentere at leverandørens plikt til å informere/lære opp egne medarbeidere blir ivaretatt - Virksomheten skal følge opp leverandørens hendelsesregistre. Dette kan gjøres ved at leverandøren innarbeider hendelsesregistre som er fortolket i sin rapportering til virksomheten - Leverandør skal dokumentere hva som er utført hos virksomheten

Eksempel på fjernaksesløsninger:

Eksempelet under viser bruk av terminalserver og engangspassord. Figuren illustrerer at:

- Virksomhet drifter og administrerer server for engangspassord
- Virksomhet drifter terminalserver
- Leverandør har atskilt nettverk for vedlikehold og oppdateringer (atskilt supportnettverk)
- Servicemedarbeider hos leverandør har fått utlevert engangspassordgenerator (Token) fra virksomhet
- Helsenettet benyttes for kommunikasjon

For små virksomheter kan deler av den tekniske løsningen i virksomheten leveres av en leverandør. For eksempel server for engangspassord og terminalserver for tilgang til journalsystem.

